คนบัญญาอ่อน

แพทย์หญิงกุลชดิ สุก้ณหะเกตุ

สถานแนะนำเด็ก สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง

คนบัญญาอ่อนหมายถึงคนที่มีระดับสติบัญญาต่ำกว่าอายุที่เป็นจริง อาจจะเริ่มเป็นตั้งแต่เกิดจนถึงเป็นผู้ใหญ่ก็ได้ ตามปกติเรื่องของคนบัญญาอ่อนเรามักจะนึกถึงเด็กบัญญาอ่อนก่อน ความจริงภาวะบัญญาอ่อนของเด็กนั้นก็เป็นที่รู้กันแพร่หลายแล้ว ได้มีท่านผู้รู้เขียนเผยแพร่กันมามากมาย ฉะนั้นผู้เขียนจึงขอเขียนแบบย่อ ๆ เพื่อเป็นการฟื้นฟูความจำของท่านผู้อ่านที่ไม่เกี่ยวข้องกับวงการนี้อยู่เป็นประจำเท่านั้น แบบสังละอันพันละน้อยซึ่งรวบรวมจากท่านผู้รู้ต่าง ๆ ซึ่งได้เขียนบทความมาก่อนแล้ว เราพูดกันว่าคนบัญญาอ่อนมีระดับสติบัญญาต่ำกว่าอายุจริง ในวงการแพทย์หรือจิตวิทยาเขามีการวัดระดับเชาว์บัญญาออกมาเป็นตัวเลข แบ่งเป็นอัตราต่าง ๆ ดังนี้

ระดับเชาว์บัญญาหมายถึง อายุทางระดับบัญญาที่ทดสอบได้โดยวัดกับอายุจริง คูณด้วย ๑๐๐ เรียกง่าย ๆ ว่า I.Q. หรือเรียกตามศัพท์เดิมว่า Intelligence Quotient เช่น

ระดับ ๑ บัญญาอ่อนรุนแรงที่สุด	I.Q. ต่ำกว่า ๒๐ พวกนี้ช่วยตัวเองไม่ได้เลย ต้องมีผู้คอยดูแลตลอดเวลา
ระดับ ๒ บัญญาอ่อนรุนแรงมาก	I.Q. ระหว่าง ๒๐–๓๕ ช่วยตัวเองได้เพียงเล็กน้อย ต้องมีผู้คอยดูแลตลอดเวลาเหมือนกัน
ระดับ ๓ บัญญาอ่อนปานกลาง	I.Q. ๓๖–๕๒ พอที่จะฝึกสอนให้ทำสิ่งง่าย ๆ ได้ เช่น พวกการฝีมือง่าย ๆ ไม่ต้องใช้ความคิด

ระดับ ๔ I.Q. ๕๓-๖๙ พวกนี้พอเข้าเรียนความรู้ขั้นพื้นฐานได้บ้าง พอให้อ่านออกเขียนได้

ส่วนพวก I.Q. ๖๘-๗๕ เป็นพวกคาบเส้น คือบัญญาทึบมาก จวนจะเป็นพวกบัญญาอ่อน พวกนี้เป็นพวกเรียนช้า เรียนไม่ได้สูง

การวินิจฉัยภาวะบัญญาอ่อน ไม่ได้ดูแต่ระดับเชาว์บัญญาเท่านั้น ต้องดูไปถึงประวัติการเกิด การเจริญเติบโต พฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ การปรับตัวกับสังคม ความสามารถทางใช้ฝีมือ การเคลื่อนไหวต่างๆ มาประกอบด้วย

สาเหตุแห่งการเกิดบัญญาอ่อนนั้นมีมากมายหลายประการ แบ่งย่อๆ ตามเอกสารของ WHO No. ๓๙๒ มีดังนี้

๑. สาเหตุต่างๆ ก่อนการปฏิสนธิ หมายถึง จุดบกพร่องที่จะทำให้เกิดบัญญาอ่อนมีมาตั้งแต่ในส่วนของบิดาและมารดาแล้ว หรือจะพูดง่ายๆ ว่ามาจากกรรมพันธุ์ก็ได้

๒. ระยะตั้งครรภ์ ระยะนี้ถ้ามารดามีโรคภัยหรือสุขภาพไม่ดีก็จะมีผลทำให้บุตรที่เกิดมีบัญญาอ่อนได้ง่ายมาก เช่น โรคจากการติดเชื้อ มารดามีพยาธิบางชนิด โรคติดเชื้อที่เป็นอันตรายแก่เด็กมาก ได้แก่ โรคหัดเยอรมัน นอกจากจะทำให้เด็กสมองพิการบัญญาอ่อนแล้ว ยังจะทำให้ทารกมีร่างกายพิการด้วย นอกจากนี้ก็มีพวกกามโรค เช่น ซิฟิลิส จะถ่ายทอดมายังเด็กได้ และแม้แต่โรคไข้หวัดใหญ่ อาจมีผลกระทบกระเทือนเด็กในครรภ์ได้ หรือมารดากินยาหรือเสพสิ่งที่มีอันตรายต่อบุตร เช่น มารดากินยาแก้แพ้บางอย่าง ยาขับระดูอย่างแรง ยาระงับประสาท ตลอดจนยาเสพติดต่างๆ เช่น สูบบุหรี่จัด หรือเสพกัญชา เฮโรอีน ดื่มสุรา เป็นต้น

มารดาขาดอาหาร หรือกินอาหารไม่ถูกส่วนระหว่างตั้งครรภ์ จะทำให้เด็กสมองเสื่อมบัญญาอ่อนได้

การที่มารดาถูกกระทบกระเทือนทางร่างกายมาก ๆ เช่น ระหว่างตั้งครรภ์ทำงานหนัก รับการผ่าตัด รับการฉายรังสีรักษาโรคในมารดาหรือแม้แต่ถอนฟันปลูกผี ฉีดวัคซีน ฉีดซีรั่ม เช่น ซีรั่มแก้บาดทะยักเหล่านี้ ก็จะมีผลมายังบุตรในครรภ์ได้

มารดาที่มีบุตรสุขภาพร่างกายไม่เข็งแรงก็อาจเป็นผลทำให้บุตรคนต่อมามีบัญญาอ่อนได้ หรือจากสาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางฮอร์โมนในร่างกายมารดาผิดปกติ เช่น แม่เป็นโรคครรภ์พิษ

นอกจากนี้ยังมีเหตุอื่น ๆ อีกในระหว่างตั้งครรภ์ เช่น รกมีการเจริญผิดปกติ บุตรในครรภ์รับอากาศอ๊อกซิเจนทางรกน้อยเกินไป เป็นต้น

๓. สาเหตุเกิดระหว่างคลอด เด็กเมื่อคลอดออกมาไม่หายใจ ขาดอ๊อกซิเจนอยู่นาน เด็กได้รับการกระทบกระเทือนระหว่างคลอด เช่น คลอดยาก ต้องใช้เครื่องดึงออกมา เด็กอยู่ในครรภ์นาน ตัวโตคลอดยาก เด็กที่คลอดก่อนกำหนดน้ำหนักน้อย สมองยังเจริญไม่เพียงพอ เหล่านี้ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของการเกิดบัญญาอ่อน

๔. ระยะหลังคลอด เด็กป่วยเป็นโรคติดเชื้อต่าง ๆ เช่น เป็นโรคเยื่อหุ้มสมองหรือสมองอักเสบ

เด็กได้รับอันตรายต่าง ๆ เช่น หกล้ม ตกลงมาศีรษะฟาดพื้นโดยแรง เด็กได้รับสารเป็นพิษเข้าไป เช่น หยิบสิ่งเป็นพิษเข้าปากหรือกินโดยไม่รู้ตัว เช่น พิษของสีที่ติดมากับของเล่น เพราะสีเหล่านี้มักมีสารตะกั่วผสมด้วย เด็กมีเนื้อ-งอกในสมอง กรณีนี้แม้จะพบน้อยมากในเด็กแรกเกิด แต่ก็เป็นสาเหตุได้

เด็กได้รับอาหารเลี้ยงดูไม่ถูกต้องและไม่พอเพียง

เด็กขาดการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด ถูกทอดทิ้งซึ่งจะเห็นได้จากเด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้งไว้ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า เด็กจะเฉาตายง่าย อาจติดเชื้อเป็นโรคตาย

หรือเศร้าซึมอาเจียน ตายโดยไม่มีสาเหตุ หรือถ้าไม่ตายก็จะกลายเป็นเด็กบัญญา-อ่อน สมองเจริญช้า การรับรู้ต่อสิ่งแวดล้อมจะช้ากว่าปกติมาก

๕. สาเหตุอื่น ๆ ที่ยังไม่ทราบแน่ชัด เด็กที่เกิดมาสมองเล็กกว่าปกติ หรือโตเป็นบางส่วน เป็นโรคหัวโต (Hydro Cephalus) หรือที่เรียกว่ามีความพิการของสมองโดยไม่ทราบสาเหตุ ก็เป็นเหตุให้เด็กเป็นบัญญาอ่อน

การแก้ไขภาวะบัญญาอ่อน เป็นสิ่งที่ทำให้ปกติไม่ได้ นอกจากจะช่วยให้ดีกว่าสภาพเดิมได้บ้าง ดังนั้น การป้องกันจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดที่จะทำให้บุคคลไม่เป็นโรคบัญญาอ่อนเสียแต่ต้นมือ พวกบัญญาอ่อนที่เกิดจากกรรมพันธุ์ก็ย่อมจะยากอยู่ แต่ก็พอจะมีทางกันได้บ้าง เช่น อายุของมารดา กล่าวกันว่า ถ้ามารดาให้กำเนิดบุตรก่อนอายุ ๓๗–๓๘ ปี โอกาสที่บุตรจะเป็นบัญญาอ่อนจะถูกตัดไปครึ่งหนึ่ง การวางแผนครอบครัวจะช่วยได้มาก ทำให้รู้ประวัติความบกพร่องของคู่สมรสก่อน แล้วทำการแก้ไขเสีย การเตรียมมารดาให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งใจและกายก่อนจะตั้งครรภ์ก็เป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่ง มีอาการบางอย่างซึ่งเกิดขณะเด็กอยู่ในครรภ์และเมื่อคลอดแล้วจะกลายเป็นบัญญาอ่อน ซึ่งสามารถที่จะตรวจ-พบ และทำการแก้ไขก่อนที่จะให้เด็กเป็นบัญญาอ่อนได้ เช่น เด็กเกิดมามีสารเฟ-นิลคีโทนในปัสสาวะ (เหตุเนื่องจากความผิดปกติในการครองธาตุในตัวเด็ก ซึ่งมาจากกรรมพันธุ์) จากสาเหตุนี้เมื่อตรวจพบในปัสสาวะทันทีหลังคลอด ก็รีบให้การรักษาโดยให้อาหารที่เหมาะสมก็จะเป็นการป้องกันได้ ความผิดปกติทางกรรมพันธุ์อีกแบบหนึ่ง เช่น เด็กเกิดมามีน้ำตาลในปัสสาวะ เช่น พวกแกแลคโตส ถ้าตรวจพบรีบแก้ไขทันทีหลังคลอด ก็จะเป็นการป้องกันภาวะบัญญาอ่อนได้ไม่มากก็น้อย

ภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ (Hypoglycemia) ก็จะทำให้เด็กเป็นโรคลมชักและบัญญาอ่อนควรรีบตรวจและทำการแก้ไขเสียแต่แรกเกิด

การแก้ไขอื่น ๆ ก็ทำการป้องกันสาเหตุดังได้กล่าวมาแล้วอย่าให้เกิดขึ้น สุขภาพแข็งแรงทั้งกายและจิตของบิดาและมารดา โดยเฉพาะมารดาที่จะให้กำเนิด

บุตรนั้นเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก ต่อมาก็คือการเตรียมพร้อมที่จะมีบุตร มีความรู้ในการเลี้ยงดูบุตร รู้จักให้อาหารบุตรโดยถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนสังเกตการเจริญเติบโตของบุตรอย่างใกล้ชิด บิดามารดาควรจะมีแพทย์ประจำสำหรับรักษาดูแลบุตร คอยติดต่อกับแพทย์อย่างใกล้ชิด เช่น แพทย์ตามโรงพยาบาล ศูนย์สาธารณสุข หรือตามคลินิค เพื่อทำการปรึกษาหารือ รับคำแนะนำจากแพทย์ในทุกระยะ โดยเฉพาะระยะสมรส ก่อนคลอดและหลังคลอด แม้แต่การคลอดก็ควรให้แพทย์ผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านคลอดบุตรทำคลอดให้ การให้คลอดเองตามธรรมชาติ หรือใช้หมอกลางบ้าน เช่น หมอตำแย อาจจะเป็นอันตรายกับบุตรของท่านในขณะที่คลอดได้

เท่าที่กล่าวมาเป็นเรื่องย่อ ๆ ของโรคปัญญาอ่อนเท่าที่ผู้เขียนเก็บความมาจากเอกสาร WHO No. 392 และหนังสือ Mental Retardaion ของ Stevens and Heber

ต่อไปขอกล่าวถึงสิทธิของบุคคลปัญญาอ่อนเรียบเรียงโดยคุณหมอวัณรุณี คมกฤส แห่งโรงพยาบาลปัญญาอ่อน โดยคัดตอนมาบ้างในหนังสือเผยแพร่ของมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนไว้ดังนี้

ทั่วโลกในปัจจุบันนี้ถือว่าบุคคลปัญญาอ่อนไม่ใช่ผู้ป่วย ดังนั้นจึงควรมีสิทธิเท่าเทียมคนปกติ องค์การสหประชาชาติได้ทำการรับรองการร่างสิทธิของบุคคลปัญญาอ่อน ๗ ข้อ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๐๙ ในประกาศสิทธิของบุคคลปัญญาอ่อนดังนี้

๑. บุคคลปัญญาอ่อนมีสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลอื่น

๒. บุคคลปัญญาอ่อนมีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาล การฝึกฝนให้ปรับตัวได้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้

๓. บุคคลปัญญาอ่อนมีสิทธิที่จะได้รับความมั่นคง และมีสิทธิที่จะประกอบอาชีพใด ๆ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นตามความสามารถของเขา

๔. บุคคลปัญญาอ่อนควรอยู่กับครอบครัวหรือผู้ที่เลี้ยงดูมา และควรมีส่วนร่วมในชีวิตสังคมด้วย ครอบครัวซึ่งบุคคลปัญญาอ่อนอาศัย ควรได้รับความ

ช่วยเหลือ กรณีที่บุคคลบัญญาอ่อนจำเป็นต้องรับการรักษาพยาบาลจากสถาบันใด สถาบันหนึ่ง บุคคลบัญญาอ่อนควรที่จะได้รับการรักษาพยาบาลเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดามากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้

๕. บุคคลบัญญาอ่อนมีสิทธิที่จะมีผู้ดูแลที่เหมาะสม เพื่อป้องกันรักษาชีวิตและผลประโยชน์ของตน

๖. บุคคลบัญญาอ่อนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองป้องกันให้พ้นจากการเสียผลประโยชน์และการกระทำต่าง ๆ ซึ่งมีผลลดคุณค่าของตน กรณีถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับคดีใด บุคคลบัญญาอ่อนมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาตามกฎหมาย โดยมีการยอมรับสภาพความรับผิดชอบทางจิตใจ

๗. กรณีที่บุคคลบัญญาอ่อนไม่สามารถใช้สิทธิของตนได้ เนื่องจากเหตุแห่งความผิดปกติของตน จำเป็นต้องจำกัดหรือห้ามใช้สิทธิทั้งสิ้นดังกล่าวข้างต้น มีข้อระบุทางกฎหมายในวิธีการกำจัดหรือห้ามใช้สิทธินั้น ๆ เพื่อประกันมิให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบขึ้น วิธีการที่กล่าว จะต้องให้การประมาณความสามารถทางด้านสังคมของบุคคลบัญญาอ่อนโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถทางด้านนี้โดยเฉพาะเป็นหลักและจะต้องมีการพิจารณาใหม่เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ในกรณีดังกล่าวบุคคลบัญญาอ่อนมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อผู้มีอำนาจเหนือกว่าได้ นี้เป็นความรู้อีกด้านหนึ่ง สำหรับผู้ที่อบรมเลี้ยงดู บุคคลบัญญาอ่อนจะได้สามารถใช้สิทธิตามที่องค์การสหประชาชาติรับรองได้ถูกต้องและเต็มที่ ฉะนั้นท่านที่เป็นบิดามารดาหรือคนบัญญาอ่อนนั้นยังไม่ควรหมดกำลังใจ ท่านมีทางจะช่วยให้เขาอยู่ในสังคมได้ตามอัตภาพของเขา และคนบัญญาอ่อนบางจำพวกก็สามารถทำงานทำประโยชน์ให้แก่สังคม กล่าวกันว่าคนบัญญาอ่อน สามารถรับผิดชอบเอาใจใส่ในการที่ตนได้รับมอบหมายได้กว่าคนบัญญาดีบางคนเสียอีก

แผนกสังคมสงเคราะห์ของโรงพยาบาลบัญญาอ่อน ได้เขียนบทความเผยแพร่ไว้ในหนังสือมูลนิธิช่วยคนบัญญาอ่อนว่า

เมื่อท่านมีบุตรเป็นคนบัญญาอ่อนหรืออุปการะเลี้ยงดูคนบัญญาอ่อน ท่านมีโอกาสที่จะมีชีวิตครอบครัวที่เป็นปกติสุขได้ ถ้า

– ท่านยอมรับสภาพของเด็ก

– ไม่ตั้งความหวังไว้สูงมาก

– เลี้ยงดูเขาอย่างเด็กปกติ (และใกล้ชิด)

– พาเขาออกไปพบกับสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

– แนะนำเพื่อนฝูงท่านให้รู้จักเด็ก และความผิดปกติของเด็กเสียแต่เนิ่น ๆ เพื่อท่านจะได้พูดถึงเด็กได้โดยสบายใจ

– การฝึกสอนที่ดี คือการพูดคุย และเล่นกับเด็กโดยแทรกความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

– โปรดระลึกว่า แม่ต้องการกำลังใจจากพ่อในการอบรมดูแลเด็ก ทั้งพ่อและแม่ควรยอมรับสภาพของเด็กจะทำให้ไม่เกิดปัญหาในครอบครัว

ปัญหาบุคคลบัญญาอ่อนกับการกระทำผิดกฎหมาย เรื่องนี้ทางศาลเด็กพบได้บ่อยแม้ว่าจะมีจำนวนไม่มาก ปรากฏว่าเด็กที่ทำผิด ถูกเลี้ยงอย่างปล่อยปละละเลย เด็กเตร็ดเตร่ออกไปลักขโมย หรือไปก่อการวิวาท บางครั้งก็ทำให้ข้าวของเสียหายได้มาก เช่นมีรายหนึ่ง ได้จุดไฟเผาบ้าน และเกือบจะเผาตัวเองด้วย เคราะห์ดีที่มีผู้ไปช่วยเหลือได้ทัน จากสถิติของกองแพทย์ศาลเด็กจัดทำ ก็พบว่าเด็กที่ทำผิดมีระดับเชาว์บัญญาต่ำระยะคาบเส้นเกือบจะเป็นบัญญาอ่อน (I.Q. ๖๘–๘๕) มีร้อยละสูงประมาณ ๓๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘

ยังมีคนบัญญาอ่อนเทียมอีกจำพวกหนึ่ง พวกนี้มีระดับเชาว์บัญญาปกติ แต่มีพฤติกรรมแปรปรวน มีการแสดงออกไม่ถูกกาลเทศะ แม้ว่าอายุจะบรรลุนิติภาวะ แล้วพวกนี้มีวุฒิภาวะไม่สมวัย มักเป็นพวกที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาไม่ถูกทาง มีการพัฒนาทางอารมณ์และบุคลิกไม่เหมาะสม ไม่เจริญสมวัย เรียกได้ว่าเป็นผู้มีบัญหาทางบุคลิกซึ่งท่านสามารถจะพบเห็นได้ในสังคมทั่วไป บุคคลพวกนี้จะไม่เป็นอันตรายแก่สังคม แต่ก็สามารถก่อความรำคาญให้เกิดแก่สังคมได้ไม่มาก

ก็น้อย เช่น พวกหลงตัวเองเอาแต่ใจตัวเอง หรือสำคัญตนเองผิด ประมาณตนเองผิด ประมาณตนเองผิดไปในทางมากเกินไปหรือน้อยเกินไป ย่อมทำให้แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมเกิดการบีนบ่วนในสังคมได้ บางพวกก็เป็นแบบที่โบราณได้กล่าวคำพังเพยไว้ว่า "เลี้ยงไม่รู้จักโต" ก็มี คนปัญญาอ่อนแบบนี้ครอบครัวที่เลี้ยงดูมา และสังคมที่แวดล้อมบุคคลประเภทนี้อันได้แก่โรงเรียนหรือที่ทำงานมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยหรือแก้ไขนิสัยหรือวุฒิภาวะไม่เหมาะสมของเขาได้บ้าง

ผู้เขียนขอจบสิ่งละอันพันละน้อยของคนปัญญาอ่อนไว้แต่เพียงนี้ ผู้เขียนแน่ใจว่าบทความนี้ย่อมมีสิ่งขาดตกบกพร่อง หรือไม่ถูกต้องนักในส่วนที่เป็นข้อเขียนของผู้เขียนเอง ท่านผู้รู้ใดจะกรุณาหักท้วงแก้ไขให้เป็นวิทยาทาน ผู้เขียนขอน้อมรับด้วยความขอบคุณอย่างยิ่ง.

หมายเหตุ พิมพ์ครั้งแรกในหนังสือรามาธิบดี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑–๒ กรกฎาคม –สิงหาคม ๒๕๒๐

ห้องสมุดกลางคลินิกจิตเวช https://library.cop.go.th